

“ANABABALAR OKULU”

Çev. Dr. Bekir ONUR*

Bildiğimiz kadarıyla, “Anababalar Okulu” deyimini ilk kez Paris’te 1929 da önerildi. Bir eğitimci ve yazar olan Bayan Vérine, bir konferans sırasında anababaların cinsel eğitim konusunda bilgisiz ve duyar-sız olduklarını belirtiyordu. Bayan Vérine bu konuyu genelleştirdi ve bir Anababalar Okulu’nun kurulmasını telkin ettiğinde dinleyicilerin onayını gördü. Bu okul, anababalara eğitimcilik görevlerini hatırlatmak ve onları psikolojinin çalışmalarından haberdar etmek gibi iki yönlü bir amaç gütmeliydi; çünkü 19. yüzyılın sonundan itibaren çocuk gelişimi konusunda pek çok gözlem toplanmıştı ve bunlardan eğitim yöntemlerine ilişkin oldukça devrimci sonuçlar çıkarılmıştı.

Harekete geçen Bayan Vérine Paris’te Anababalar Okulu’nu kurdu, sonra halkın ilgisini konuya çekmek için konferanslar düzenledi. On yıl sonra, İkinci Dünya Savaşı patlak verdiği zaman, hareket Fransa’nın birçok kentinde gelişmiş, dersler verilmiş, yayımlar yapılmıştı.

Bununla birlikte bu hareket kendi türünde ilk değildi. Daha kırk yıl önce Birleşik Devletler’de bir kuruluş kurulmuştu. Gelişen bu kuruluş bugün “Amerika Çocuk Araştırmaları Derneği”** adını taşımakta ve “anababaların eğitimi” hareketinin en önde gelen organlarından birini oluşturmaktadır. Gerçek bir toplumsal olay olan bu eylem, Kuzey Amerika’da bu ad altında ortaya çıktı ve başka yerlerde olduğundan daha çok kamuoyunu etkileyerek önemli bir yayılma gösterdi. Şu halde bu hareketin tarihsel kökenini Birleşik Devletler’e araştırmak uygun olacaktır.

* Eğitim Psikolojisi Bölümü Asistanı

Çevirisini sunduğumuz bu yazı, Fransa’daki Paris Anababalar ve Eğitimciler Okulu Başkanı ve Anababalar Okulları Uluslararası Federasyonu Başkanı olan A. ISAMBERT tarafından 1963 te yazılmıştır. Yazar sözü edilen kuruluşlardaki yeni gelişmelere ilişkin kısa bir eki 1966 da yazısına eklemiştir (*Cahiers de Santé Publique*, O. M. S., Geneve, no 28, 1966). Okul’un daha sonraki gelişimine ve bugünkü durumuna ilişkin bir yazıyı ileride yayımlayabilmeyi umuyoruz.

** “Child Study Association of America”

18. Yüzyılın ortalarına kadar, ailede anababalar tarafından verilen eğitimin eleştirel bir incelemenin ve bir eğitbilimin konusu yapılabileceği düşüncesi, örneğin Fransa'da Montaigne, İngiltere'de Locke gibi ancak nadir düşünürlerde bulunmaktadır. Eğitbilim (pedagoji) bu tarihe kadar daima mesleki bir ayrıcalık sayılmıştı. Uygarılıkların birçoğunda anababalar, çocuklarına ahlâk ve davranış ilkelerini, mutlak bir otorite, bir mülkiyet hakkı ya da tanrısal bir görev gereğince istedikleri gibi vererek çocukları üzerinde özgür bir yöneltme hakkına sahiptiler ve ancak dinsel düzeyde eleştirilebiliyorlardı.

18. Yüzyılın ortalarına doğru, Fransız filozofları, özellikle Jean-Jacques Rousseau, siyasal düzeyde olduğu gibi aile düzeyinde de mutlak otorite ilkelerine karşı başkaldırdılar. Eğitim, anababaların bir hakkı olmaktan çok bir görev sayıldı; basit bir kurallar aktarma işi olarak değil, fakat anababaların koşullarını öğrenmek zorunda oldukları bütün bir gelişim boyunca çocuktaki doğuştan niteliklerin açılımına yönelik bir çaba olarak ele alındı. Bu anlayış etkin eğitim yöntemlerinin temeli oldu. Bu anlayış anababaların eğitiminin de temelini oluşturdu.

Bu demokratik ilkeler İngiliz otoritesinden kurtulmuş yeni bir ülke olan Birleşik Devletler'de denenebilirdi ancak. Bununla birlikte, bu ilkelerin geleneklere karşı çıkan uygulaması hazırlıksız anababalara birçok sorun getiriyordu ve anababalar bunları çözmek için öğütler araştırıyorlardı. 19. yüzyılın sonunda çocuk psikolojisinin ve 20. yüzyılın başında psikanalizin gelişimi onlara gereken yanıtları getirdi. Bu yanıtlar halkta çok büyük başarı kazandılar ve sonunda çok değişik biçimlerde yayıldılar: danışma toplantıları, grup tartışmaları, dersler, daha sonra radyo ve televizyon yayınları.

Birleşik Devletler'dekinden daha yavaş ve daha az yaygın olsa da, Paris Anababalar ve Eğitlimciler Okulu* adını alan okuldan kaynaklanan gerçek bir hareketin Batı Avrupa'da gelişmesi için İkinci dünya savaşının sonunu beklemek gerekti. Okulun bu adı alması sık sık tartışma konusu edildi. Önsaygılarını yaralayarak bazı anababaların uzaklaştırılmasından yakınıldı; okulun didaktik bir öğretim görüşü vermesi isteniyordu, oysa, ilerde göreceğimiz gibi, karşıt bir görüş ve yöntemler bu kuruluşun eylemini belirlemektedir. Bununla birlikte bu adım halka yakın gelen basitliği üstün geldi. Gerçekten bu örneği izleyenlerin büyük çoğunluğu tarafından kabul edildi. Yanlıları ne olursa olsun, bugün birçok ülkede bu adım hareketin özünü temsil edici nitelikte olduğu söylenebilir.

* Ecole des Parents et des Educateurs de Paris

Bu hareketin gelişimi; bir yandan, en temsil edici kalan Paris Anababalar Okulu'nun etkinliklerinin evrimi ve çeşitlenmesiyle, öte yandan sayısı gitgide artan birçok ülkede herbiri kendi özelliğini kazanan girişimlerin çoğalmasıyla nitelenebilir. Sınırlı bir inceleme içinde herbirinin tarihsel gelişimini ele almak yerine, yakından tanıdığımız tek okul olan Paris Okulu'nun evrimini betimlemeyi öneriyoruz; böylece bizimle ilişki kuran diğerleri hakkında topladığımız bilgileri de ilerde daha açık biçimde verebileceğiz.

Anababalar ve eğitimciler okulunun gelişimi

Paris Anababalar Okulu, gelişimi kurucusunun ve onun izleyicilerinin kişisel girişimlerine bağlı özel bir kuruluştur. Kamu yetkilileri ona daima en iyi kabulü gösterdiler. Fakat 1929 da kurulan okul uzun zaman sadece yöneticilerinin sağladığı kaynaklarla yaşadı. 1949 da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından halk eğitimi derneği olarak tanınan ve yeniden örgütlenen, 1952 de kamuya yararlılığı kabul edilen okul, harcamalarının yarısından fazlasını hâlâ kendi etkinlikleriyle ve esas olarak dergisinin başarısıyla kapatıyor ve kalanı Milli Eğitim, Gençlik, Nüfus, Sosyal Güvenlik gibi çeşitli bakanlıklardan gelen para yardımlarıyla tamamlanıyordu. Etkinliklerinin yararını ve değerini resmen tanıyan kamu yetkilileri, yöntemleri klasik öğretim yöntemlerinin ötesinde olan okulu henüz geleneksel eğitim kurumlarıyla aynı düzeye koymuyorlardı. Durum aşağı yukarı bütün ülkelerde böyleydi.

Bu yöntemlerin tanımlanması için belli bir zaman gerektiği ve evrimlerinin kesinlikle tamamlanmamış olduğu doğrudur. İkinci dünya savaşından sonra, Anababalar Okulu esas olarak tıbbın etkisi altında görünüyordu. Yöneticilerinin büyük bölümü doktordu. Başkanları Lhermitte ve Heuyer ardı ardına Tıp Fakültesinde onur profesörü oldular, dersler yalnızca bu fakültenin salonlarında veriliyordu. Okulun başkanı Heuyer tarafından Fransa'da kurulan çocuk nöropsikiyatrisi, onun kendi gözlemleri yanında gitgide psikanaliz derslerini de kapsıyordu. Böylece psikanaliz Anababalar Okulu'nu geniş bir biçimde etkiledi. Anababalar Okulu, yaptığı öğretimi ve düzenlediği danışma toplantılarını, özellikle, karakterin oluşumu bakımından kesin bir dönem saydığı küçük çocukluk sorunlarına yöneltti. Böylece okul için, eğitsel görevini, yöneticilerinin mesleki görevleri içinde yaptıkları tedavi çalışmalarından ayırmak zorunlu oldu. Bu yöntem ayrılığı bazan hâlâ yanlış anlaşılmakta ve aydınlatmayı gerektirmektedir.

Bununla birlikte, ruh sağlığı kurumlarıyla sürekli bağ içinde çalışmayı sürdürerek okul, Milli Eğitim Bakanlığı servisleriyle ve devlet okullarındaki Öğrenci Anababaları Birlikleri'yle bağlarını sıkılaştırdı. Okullar ona kapılarını açtılar. Yaptığı öğretim ve danışma toplantılarında böylece okul dönemi güçlüklerine daha çok yer verildi. Sonraki yıllarda Fransa'da sosyoloji, sosyal psikoloji gibi toplum bilimlerine gösterilen ilgi arttı. Anababalar Okulu onların çalışmalarından yararlandı, öğretiminde ve uygulamalarında onlara yer verdi.

Psikolojiye ve insanlararası ilişki sorunlarına gösterilen bu ilgi, anababaların eğitilmesinin yöneticiler ve halk tarafından en iyi biçimde anlaşılmasına yol açtı. Sosyal servisler, toplumsal etkinliklerini özellikle aile ilişkileri ve eğitim bakımından güçlükleri olan eşlere bir yardım sağlama yönünde geliştirdiler. Sosyal servislerle Anababalar Okulu arasında, onlara eğitsel malzemeler, broşürler, dergiler sağlamak ve elemanlarının yetiştirilmesine katılmak gibi konularda bağlar kuruldu.

Halkın düşüncesindeki ve diğer kuruluşlardaki bu evrim, Anababalar Okulunun kendi ilk deneylerini olduğu kadar etkinliklerinin gitgide gelişmesini de etkiledi.

Psikolojik bilgi verme

Fransa'da psikolojik bilgi verme (information psychologique) Anababalar Okulları'nın işlevlerinden birincisi olarak ortaya çıkmıştır. Bu bilgi verme öncelikle çocuğun gelişimi konusuna yöneltildi. Anababalara, değişik yaşlardaki çocuklarının olanaklarını ve gereksinmelerini, fizyolojik, zihinsel ve duygusal büyüme evrelerini, aile ve okul yaşamının çeşitli olaylarının çocuk üzerindeki etkilerini ve çeşitli eğitim yöntemlerini öğretmek bu öğretimin ilk konularıydı. Bununla birlikte, Anababalar Okulu çocukla sınırlanan bu psikolojinin, çoğu kez kendi tutumlarına bağlı olduğu halde güçlükleri anlama çabalarında anababaların düşüncelerini sadece çocuk üzerine toplamalarına yol açtığını farkediyordu. Bunun sonucu olarak özel bir anababalık psikolojisi geliştirmeye, sonra da bu iki psikolojiyi evrim halinde bir grup sayılan bir aile psikolojisinde kaynaştırmaya girişildi. Böylece okul, bütün aile sorunlarını aile grubunun farklı üyelerinin (baba, anne, ergenler, çocuklar) bakış açısından ele almaya kendisini ve giderek başkalarını alıştırmaya; ailede herkesi kendine özgü yerine ve diğerleri karşısındaki rolüne yerleştirmeye çaba gösterdi.

Anababalar Okulu tarafından kullanılan ilk bilgi verme biçimi hemen daima, belki en kolay, kamuoyunu duyarlandırmaya en elveriş-

li biçim olan halk konferansları olmuştur. Bununla birlikte bu tek öğretim yolunun etkisi üzerinde iyimserliğe kapılmamak gerekiyordu. Bir konferans dinlemek yeni görüş açıları açabilir, bazıları düşün-
dürebilir, fakat derin bir biçimde yerleşmiş alışkanlıkları değiştirmek nadiren olur. Bu dersler kabul edilse bile, herkesin kendi ailesindeki ve toplum içindeki yerlerinin, koşullarının sonsuzca çeşitliliği nedeniyle, bunların özel bir duruma uygulanması daima güçtür.

Ayrıca, her güçlüğün genel bir reçete ile çözülebileceğine inanma eğilimi anababaları kendilerine verilen öğütleri gelişigüzel uygulamaya sevkeder.

Anababalar Okulu, anababaları, aldıkları öğretimle ve özellikle yaptıkları söyleşilerle, gazete okuma ya da film seyretmeyle sağdan soldan topladıkları çok katı psikolojik kurallardan vazgeçirmek için sık sık geniş bir çalışmaya girişmek zorundadır. Okul, özel konferanslarda eğitimin genel konularıyla kendini sınırlayarak eğitimcileri çok kesin psikolojik bilgilere karşı korur.

Bu tehlikeler, örneklerin çoğaltılması, görüşmelerin (mülâkat) sık sık yapılması yoluyla, günlük tutumları etkileyebilecek sürekli bir zihin durumunun yaratılmasının olanaklı olduğu düzenli bir öğretim söz konusu olduğu zaman azaltılabilir görünmektedir. Bunu sağlamak için Anababalar Okulu iki temel eylem aracı kullanmaktadır: haftalık radyo konuşmaları ve aylık bir dergi. *Anababalar Okulu* dergisi, bu konuşmaları ve ayrıca incelemeler, toplantı özetleri, çeşitli kuruluşların etkinliklerine, toplumsal olaylara, sinema ve televizyon yayınlarına, vb. ilişkin resimli röportajlar yayınlayan bir dergidir. On bin aboneli olan bu dergi birçok kitaplığa ve sosyal servislere dağıtılmaktadır.

Anababalara kişisel yardım

1949 daki yeniden örgütlenmesinden itibaren Paris Anababalar Okulu, gerçekten etkili bir eylemde bulunabilmek için psikolojik bilgi vermeye kişisel bir yardım eklenmesi gerektiği kanısına vardı. Bu yardım yeni eğitim kavramlarının özel durumlara uygulanmasını, karşılaşılan eğitim güçlükleriyle savaşılmalarını sağlamaktadır.

Kuruluşumuz, gerçek bir Anababalar Okulu'nun, haftanın ya da ayın belli günleriyle sınırlı bile olsa, anababaların görüşmeye, güçlüklerini anlatmaya, bilgiler istemeye gelebilecekleri bir kabul servisi, herkese açık bir yer olması gerektiğine de inanmaktadır. Paris'teki Okul'un

binasında günlük kabul servisi yılda binden fazla ziyaretçi kabul etmektedir. Buna uzman doktorlar tarafından randevulu görüşmeler eklenmektedir. Bu görüşmeler sırasında herşeyden önce anababalara sorunlarını anlatma ve açıklama, böylece içinde buldukları gerilimi ve kaygıyı azaltma, güçlüklerinin kendi tutumlarıyla, aile yaşamlarının bazı koşullarıyla, bunları açıklayabilecek geçmişteki olaylarla ilişkilerini görme olanağı verilmektedir. Bu görüşmeler çoğu kez, çocukların sorunları yoluyla yaklaşılan evlilik sorunlarını da içermektedir; son zamanlara kadar Fransa'da evliliğe ilişkin konularda doğrudan görüşmelerin pek az olduğu gözlenmektedir.

Burada eğitsel ve tedavi-dışı görüşmeler ya da danışmalar söz konusudur; patolojik vak'alar muayene ve tedavi için dispanserlere ya da doktorlara gönderilmektedir. Sonuç olarak, anababalara, güçlüklerini güncel durum içinde ve daha sonra doğacak durum içinde bizzat kendilerinin çözmeleri için yardım etmeye çaba gösterilmektedir; bunun sonunda kendilerine güvenlerini, sorumluluk duygularını ve anlayışlarını geliştirmeye çalışılmaktadır. Eğitimci öğüt vermez, fakat anababaların kişisel çabalarını uyandırır ve rehberlik eder.

Anababalar Okulu, Paris banliyösü dışında, esas olarak bazı büyük yerleşme birimlerinin sosyal servislerinin binalarında birkaç taşra danışma yeri kurdu. Böylece okul, bölgede mevcut çeşitli sosyal etkinliklerle aileler konusundaki eğitsel etkinlik arasında işbirliği kurmaya çalışmaktadır.

Anababalara kişisel yardım, az önce anlatılana benzer bir yöntemle, herkesin başkalarının güçlüklerine eğilebileceği, kişisel duyguları işe karıştırmadan bir soruna daha büyük bir öngörüyle yaklaşılacağı bilinciyle donatılmış sınırlı grup toplantıları yaparak ta gerçekleşir. Grupta kazanılan dayanışma duygusu genellikle yürekendirici bir etki yaratır.

Gerçekten bu toplantılar yavaş yavaş ilkel konferansların yerini almaktadır. Okullardaki, sosyal merkezlerdeki konferanslar, seansın en önemli bölümünü oluşturan düzenli tartışma söyleşilerine yerlerini bıraktılar. Söyleşi de şimdi gitgide daha sıklıkla, didaktik olmayan fakat dramatik olan, oyun kişilerini seyircilerinkine benzeyen durumlarda yaşatan kısa metrajlı bir filme yerini bırakmaktadır. Seyirciler filmdeki karakterleri tartışıyorlar ve kendi durumlarını serimliyorlar.

Anababalar okulu, uluslararası bir başarı kazanmış filmleri göstermeyi de etkinliklerine ekledi. Cenevre'deki Birleşmiş Milletler ör-

gütünün filmoteke kopyaları sağlamaktadır. Bazı filmler televizyonda gösterildi. Bu film gösterilerine aileler içindeki diyalogları başlatmaya yönelik bir tartışma eşlik etmektedir.

Evliliğe ilişkin rehberlik ve gençler için eylem

Buraya kadar, bizzat anababalara verilen bilgi ve yardımı anlat-tık. Bu eğitim, çıraklığın mesleğe girişten önce gelmesi gibi, evlilikten önce öngörülemeyen ve gençlere yöneltilemez miydi? Anababaların karşı-laştığı birçok güçlüğün kökeninde bir uyumsuzluğun olduğu ve bunun çoğu kez yeterince olgunlaşmamış ya da kötü koşullarda gerçekleştirilmiş bir evliliğin sonucu olduğu çok belirgin görülmektedir.

Böylece Anababalar Okulu, aşağı yukarı on iki yıldan beri, Ame-rika ve Avrupa'nın birçok ülkesinde izlenen yolu örnek alarak evliliğe hazırlık derslerine girişmiştir. Eşlerin karakter yapısı, ailenin oluşumu, vb. üzerinde dersler verilmiş ve yayınlanmıştır. Bu dersler genellikle iyi sonuçlar vermiştir.

Bununla birlikte, her psikolojik eğitimin deneyin gerçekleşmesi anından önce daima az çok kuramsal kaldığı gerçeğini dikkate alan Anababalar Okulu, gençler için onların güncel sorunlarına ilişkin bir yardım düzenledi. Amaç, daima belirsiz olan bir gelecek önünde onların kaygılarını azaltmak, duygusal olgunlaşmalarını kolaylaştırmak, böy-lece evlenme anında genellikle evlilik için zararlı titizlikler ve aşırı alınganlıklarla ortaya çıkan karakterlerinin gerilimlerini azaltmaktır.

Anababalarının toplantılarına benzer biçimde okul gençler için de toplantılar düzenlemektedir; bu toplantılar öncelikle yalnızlara, bir gençlik hareketinde henüz bir yer bulamamış olanlara ayrılmaktadır. Çalışan Gençler Ocakları'nın*, Gençlik Evleri'nin** ve sosyal merkez-lerin isteği üzerine okul, gençlerin aileleriyle, meslekleriyle, aynı ya da karşı cinsten arkadaşlarıyla ilişkileri konusunda serbest tartışma grup-ları kurmaktadır. Bu yöntemler çok verimli sonuçlar verdi. Bunlar o derece etkili oldu ki, bugün kamu yetkilileri gençliğin uyumsuzluk sorunlarıyla yakından ilgilenmektedir.

Eğitimci ve formasyonu

Kişisel yardım biçimindeki bu anababalar ve gençler eğitiminin esas olarak bir ilişkiler sorunu olduğu görülüyor. Şu halde bu eğitimin

* Foyers de Jeunes Travailleurs

** Maisons de Jeunes

başarısı büyük ölçüde eğitimcinin kişiliğine bağlıdır. Kuşkusuz ona psikolojik bilgiler gereklidir. Fransa'da genellikle bu türden bir eğitimi ya da deneyi olan meslek sahipleri arasından seçilir: psikologlar, psikiyatr doktorlar, eğitimciler, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları. Bununla birlikte, bilim ve mesleki deney çoğu kez kendi yapısı yüzünden yetersizdir ve bu mesleklerdekilere bazılarının eğitsel olmayan bir tutuma bile alışmışlardır. Öğretmen, genellikle, başvuranın kişiliğini yeterli bir biçimde dikkate almayan didaktik bir zihniyet yapısına alışmıştır. Doktor mesleki alışkanlıkla buyurucu bir tedavi davranışına yönelir. Oysa eğitimci tam aksine anababaların kendi kendilerini yönetmelerine yardım etmelidir.

Paris Anababalar Okulu yedi yıldan fazla bir zamandan beri anababaları eğiten eğitimciler için eğitim stajları da düzenledi. Bu stajlar, esas olarak, aile ilişkileri sorunları üzerinde serbest tartışma yoluyla herkesin başkalarının kişiliği, kendi güdüleri ve kendi tutumları konusunda bilinç kazanmaya alıştırıldığı bir grup çalışmasını içerir.

Bu stajlar karmadır, yani oraya farklı mesleklere mensup kişilerin hepsi kabul edilirler, bu da herbirinin tutumlarını daha duyarlı kılar. Stajlara sadece Anababalar Okullarında çalışanlar değil, meslekleri bakımından eğitsel rolleriyle anababalara yardım edebilecek herkes kabul edilir. Bugünkü durumda 1000 den fazla kişi her yıl bu formasyonu almaktadır; esas olarak sosyal hizmet uzmanları, öğretmenler, psikologlar vb. söz konusudur. Stajlar Paris yakınında ve dört bölge merkezinde (Clermont-Ferrand, Toulouse, Lens ve Chambéry) yapılmaktadır.

Stajlara ilişkin bu durum bizi önemli bir noktaya getiriyor. Anababalara yardım bugün bir takım uzmanlaşmış kuruluşların işi değildir. Özellikle sosyal hizmet uzmanları, fakat aynı zamanda öğretmenler, doktorlar da öğütler vermeye ya da çevrelerindeki ailesel güçlükleri kendiliğinden müdahale etmeye çağırılıyorlar. Şu halde onları mesleki işlevlerinde öngörülme bu rol için eğitmek yararlıdır. Öte yandan bugünkü durumda bir anababalar okulu kurmaya yönelik girişimler halkın gereksinmelerine oranla henüz çok az sayıdadır. Şu halde bugün Anababalar Okulları'nın görevi, sadece uzmanlaşmış kuruluşlar kurulmasını sağlamak değil, fakat aynı zamanda ve kuşkusuz esas olarak buralarda bir rol oynamaya yönelmiş kişilere yardım etmek ve onları eğitmektir. Bu açıdan, bilgi verme konusunda dergi ve radyo konuşmaları, eğitim konusunda stajlar temel araçlardır.

Bu eğitim meslekten olmayanlara verilebilir mi? Bu soru Birleşik Devletler’de soruldu ve orada olumlu yanıt verildi: Lay-leaders’lar, gönüllü eğitimciler, meslekten kişilerin yönetebileceğinden çok daha fazla sayıda olan toplantıları yönetenlerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadırlar.

Fransa’da kendini bu rolü yüklenmeye yeterli görebilen bilgili anne ya da babaların henüz çok nadir olduğu saptanmaktadır.

Anababalar okulunun geleceği

Toplumsal evrimin hızlanması, ilerleyen bu gelişimin kendi belirlediği yönlerde yürüyeceğini düşündürmektedir. Yönetim, anababaların eğitimini bütün ülkelerde örgütlemeye henüz hazır değildir. Halk ta kuşkusuz henüz böyle bir eğitime başvurmaya hazırlanmış değildir. Bununla birlikte, on yıldan beri, kuşkusuz esas olarak basın, sinemanın ve televizyonun etkinliğine bağlı olarak, birçok çevrede insanlararası ilişkilere ve eğitime ilişkin sorunların psikolojik yorumuna karşı duyarlı bir alışkanlık dikkati çekmektedir.

Öte yandan bu evrim eğitim servislerini programlarını önemli bir biçimde yeniden gözden geçirmeye zorlamaktadır. Bu programlar artık sadece bugün bir kuşak boyunca eskiyen bilgilerin öğretilmesi amacını taşıyamazlar, daha çok zihnin uyum sağlayabilme yeteneklerini geliştirmeyi amaçlamak zorundadırlar. Gençlere ve yetişkinlere yönelen sürekli, okul-sonrası bir eğitimin gereği bugün dikkate alınmaktadır ve anababaların eğitimi bu sürekli eğitimin dallarından biri olarak kendini tanıtmaya çaba göstermektedir; anababaların eğitimi bu sürekli eğitimin içine kendi özel görüşme ve grup yöntemlerini sokabilmektedir. Anababalar okulu kendi çabalarını, onunkiyle aynı nitelikte bazı boş zaman etkinliklerinin eğitsel rolünü tanıtmak için kültürel halk eğitimi çabalarıyla birleştirmektedir.

Fransa’da bölgesel anababalar okulları

Paris Anababalar Okulu, deneyinden ve eylem araçlarından yararlanmak isteyen bütün girişimlere yardımda bulunma kaygısını daima taşımıştır. Sorumluluklarını yüklenme güçlüğü olan şubeleri bizzat kendisi açmaya çalışmamakta, fakat Anababalar Okullar kurmayı kolaylaştıracak her türlü olanağı araştırmaktadır.

İkinci dünya savaşının bitiminden itibaren bazı kişilerin (eğitimciler, psikologlar, doktorlar) girişimiyle bölgesel okullar kuruldu.

Birincisi, bir lise öğretmeni olan Pierre Chambery tarafından kurulan Chambery okulu oldu. Önce cinsel eğitim konusunda uzmanlaşan bu okul bugün bütün bölgeye yayıldı. Bunu diğerleri izledi: Troyes'da, Metz'de, Aix-en-provence'da, Rennes'de, Strasbourg'ta, Toulouse'da, Clermont-Ferrand'da. Aynı sırada bazı aile dernekleri etkinliklerinin bir bölümünü bu konuya ayırmaya karar verdiler. Özellikle Devlet Okulları Öğrencileri Anababaları Federasyonu*, bütün İl Kurullarını Paris Anababalar Okulu'yla ilişki kurarak çalışan bir "Anababalar Okulu" bölümü kurmaya yöneltmeye karar verdi. Bunlar arasında ötuza yakını bu öneriyeye uydular. Bu grupların mali kaynakları ve personelden yararlanma olanakları çok farklıdır. Etkinlikleri de çok değişikdir. Birçoğu halk konferansları ve konuşmalar ya da filmler çevresinde oldukça çok sayıda grup tartışmaları düzenliyorlar. Bir kısmı sadece sürekli bir kabul ve danışma sağlıyorlar. Bazıları çeşitli gösteriler hazırlıyorlar: sergiler, tartışmalı film gösterileri, çocuklar için gösteriler. Bazıları bir eğitim kitaplığı, bazıları da çocuk gelişimiyle, çocuk oyunları ile ilgili dersler ve uygulamalar düzenlediler.

Herbirinin ilgilendiği halk kesimi bir ölçüde özelleşmiştir. Öğrenci Anababaları Kurulları** genellikle sadece kendi okullarındaki öğrencilerin anababalarına, aile dernekleri kendi üyelerine yönelmişlerdir. Özerk kuruluşlar halkın tümüne yönelirler. Birçok bölgede siyasal karşıtlıklar çeşitli çevrelerin birleşmesini engellemektedir.

Paris Anababalar Okulu 1955 te, çabalarını koordine etmek ve olanaklı olduğu ölçüde eylem araçlarını birleştirmek amacıyla, bütün bu taşra gruplarına bir Araştırma Topluluğu (Groupement d'Etudes) kurmayı önerdi. O girişimden bu yana Topluluk her yıl Sevr Eğitim Merkezinde yapılan Araştırma Günleri'nde (Journées d'Etudes) toplanır. Bu gün topluluğun seksene yakın fransız üyesi bulunmaktadır.

İki yıl sonra 1957 de bu Araştırma Topluluğu uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Belçika ve İsviçre Anababalar Okulları topluluğa ilk katılanlar oldular.

Anababalar Okullarının uluslararası gelişimi

Belçika'da bir Anababalar ve Eğitimciler Okulu savaş sonrasında dinsel bir esinle kuruldu ve bütün ülkede, katolik çevrelerde, sürekli olarak gelişen bir eylem yaydı; konferanslar, tartışma grupları, yöneticilerin yetiştirilmesi, vb. Öte yandan, özgün bir kuruluş olan Hainaut

* Fédération de Parents d'Elèves des Ecoles publiques

** Conseils de Parents d'Eleves

İl Kültür Merkezi bütün taşrada çok etkin kültür ocakları kurdu. Bu merkez yıllar önce buraya bir anababalar eğitimi etkinliği katmaya karar verdi. Bu amaçla bir konferansçılar, yöneticiler çekirdeği kurdu; bugün Paris'teki ekiple ilişki içinde gerçek bir Aile Eğitimcileri Yetiştirme Enstitüsü* örgütlemektedir. Brüksel'de Üniversite'nin koruması altında bir Anababalar Okulu dersler ve danışma toplantıları vermektedir. Ülkede başka birkaç yerel okul kurulmuştur. Öğretim reformu servisi ve halk eğitimi servisi bu girişimleri etkili bir biçimde desteklemektedir. Bunlar bütün ülkede Anababalar Okullarının kurulmasını kolaylaştırmaya ve onlara kadrolar sağlamaya çaba gösteriyorlar. Kadro sağlama işi henüz yenidir.

İsviçre'de fransızca konuşan kantonlar on yıldan beri, en küçük yerleşme birimlerine kadar her yerde, danışma toplantıları, çok ustaca bir dramatik oyunlar yöntemiyle canlandırılan tartışma grupları düzenleyen Anababalar Okulları kurdular. Çok etkin olan bu Okullar her yıl bir ulusal kongre biçiminde toplanmakta ve düzenli olarak Sevr Uluslararası Araştırma Günleri'ne katılmaktadırlar. İsviçre'nin Alman bölgesinde de Anababalar Okulları hareketi aynı şekilde hızla gelişti, fakat dilleri nedeniyle onlar daha çok Federal Alman Cumhuriyetiyle ilişki içindedirler.

Almanya'da İkinci dünya savaşının öncelerinden itibaren bazı büyük kentlerde belirli bir sayıda Anneler Okulları** kurulmuştu. Bu Okulların esinlendiği düşünce temelde psikolojik değildi, esas olarak pratikti. Annelere çocuk yetiştirme, aile ekonomisi ve Almanya'da ya da İsviçre'de üstün temsilcileri olan (Frobel ya da Pestalozzi) yeni eğitim yöntemleri konusunda bilgi vermektir. Günlük yaşamın somut biçimde düzenlenmesini öğreten bu Okullar halk arasında oldukça tanınıyordu. Savaştan sonra bu okullardan bazıları aile anababalarını kendilerine çekmeye giriştiler ve özellikle Hanovre, Ulm ve Stuttgart'da belirli bir sayıda Anababalar Okulları kuruldu. Esas olarak kuşaklara yaklaşmak, gençlik suçluluğunun gelişmesine karşı savaşmak amacıyla yetişkinleri gençlerle ilgilendirme kaygısıyla kurulan Berlin-Tempelhof gençlik servislerinin çok dinamik girişimini de belirtmek gerekir. Aynı şekilde Cologne Üniversitesi Sosyoloji Kürsüsü tarafından anababaların eğitime yöneltilen ilgiyi de belirtelim. 1963 te ilk kez olarak Federal Almanya Cumhuriyeti Anababalar Okullarından biri, Hanovre Okulu, Paris Uluslararası Araştırmalar Topluluğuna kaydoldu.

* Institut de formation des éducateurs familiaux

** Ecoles de Mères

İtalya'da İkinci dünya savaşından itibaren kurulan Anababalar Okulları, 1960 ta Uluslararası Araştırmalar Topluluğuna ilk katılanlar oldular; bu tarihte sadece Belçika, Fransa ve İsviçre kuruluşu katılmış bulunuyorlardı. İtalyanların girişimleri değişik görüşlerden esinleniyordu. Bazıları aileye ilişkin mevcut kuruluşlardan kaynağını alıyordu: Milano'nun "La Casa" Aile Derneği, İtalyan Kadınlar Federasyonu, Turin'deki bir eğitimciler grubu, vb. gibi. Bazıları dinsel, bazıları da yansız olan bu kuruluşlar Paris okulunun broşürlerini dillerine çevirerek, konferanslar, anababalarla toplantılar, danışmalar düzenleyerek Fransız örneğini izliyorlardı. Çok etkin olan İtalyan Ruh Sağlığı Birliği, Roma'da çocuk nöropsikiyatrisi danışmaları çerçevesine, anababalarla bir grup çalışmasını ve görüşmeleri soktu. Birlik daha sonra didaktik bir psikolojik öğretimle görevlendirdiği bir Anababalar Okulu kurdu. Fakat bu tip kaynaklı eylemin yanında, Milli Eğitim Bakanlığında, "Ailelerle okul arasındaki ilişkileri düzenleme ulusal merkezi"* tarafından anababaların eğitimi yararına yürütülen geniş bir propagandanın düzenlendiği görülmektedir. Bu merkez okul yöneticilerini eğitim sorunlarını tartışmak üzere anababalarla toplantılar düzenlemeye çağırdı.

Luxembourg'ta bizzat kamu yönetimi, Nüfus ve Aile Bakanlığı, anababaların eğitimini belli bir biçimde ele almıştır ve yıllardan beri Uluslararası Araştırmalar Topluluğuna kayıtlıdır.

Hollanda'da da oldukça çeşitli örgütler aracılığıyla anababaların eğitimine ilgi gösterilmektedir. Ruh Sağlığı Birliği, katolik ve protestan aile ya da gençlik din dernekleri bazı toplantılar düzenlemekte, konferanslar vermekte ve çeşitli yayınlar yapmaktadır. Birkaç yıldan beri Rotterdam'da özel bir kurum, "Strichting Kindervezorging en Oudervoorlichting", anababaların eğitimini alanda denedi ve şimdi bunu bütün ülkeye yaymaya çalışmaktadır. Çıkış noktası esas olarak somuttur: Anababaların, iyi bir aile yaşamının örgütlenmesine, çocukların odalarının dekorasyonuna, oyunların düzenlenmesine vb. ilgi duymalarını sağlamak. Bu amaçla kurum kendi ocağında bir gösteri salonu, bir kitaplık kurdu ve bu çabayı ülkede gezen bir 'karavan' aracılığıyla yaydı. Kurum zamanla anababalarla görüşmelere eğitsel sorunların tartışılmasını da kattı.

İngiltere'de Anababalar Okulları düşüncesinin değerlendirildiği ve kabul edilmediği görülüyor. Bununla birlikte anababaların eğitimi bu ülkede çeşitli biçimlerde uygulanmaktadır. Ailelere aile içinde

* "Centre national pour les relations entre les familles et l'école"

yardıma gelen sağlık ekipleri gerçekte anababalar üzerinde belli bir eğitsel eylem uyguluyorlar. Londra’da bulunan ve işlevlerinden biri kesinlikle bu ekiplerin eğitilmesi olan Sağlık Eğitimi Merkez Kurulu, bu son yıllarda Paris Anababalar Okulu’nun çalışmalarıyla ilgilendi ve onunla ilişki kurdu. Kurulun müdürü bu yıl Anababalar Okulları Uluslararası Topluluğunun Araştırma Günleri’ne katıldı. Öte yandan, anababalar ve öğretmenlerle ilgili kuruluşlar bazı alanlarda eğitsel sorunlar üzerinde tartışma gruplarıyla ilginç deneyler gerçekleştirdiler; özellikle Birmingham’daki kuruluş belirtilebilir. Çocuklardaki karakter bozuklukları konusunda çocuk rehberlik klinikleri uzun zamandan beri etkinlikleri arasına anababalarla görüşmeleri de koydular. Nihayet, oldukça özgün bir kuruluş olan Evlilik Rehberliği Kurulları* adlı kuruluş, düzenlediği danışmalar yanında, başvuranları eşler olduğu kadar anababalar olarak ta görerek her türlü aile ilişkileri sorunlarını ele almaya da yöneldi. Ulusal Evlilik Rehberliği Kurulu, anababa eğitimcilerini yetiştirme yöntemleriyle karşılaştırılması yararlı olabilecek bir danışmanlar eğitimi tekniği geliştirdi. Ayrıca, Anababalar Okulları gibi, gençler için bazı tartışma grupları oluşturdu.

Doğu Avrupa ülkelerini özel olarak ele almak gerekiyor.

Avrupa’da ilk Anababalar Okulu kurulduğu sırada Makarenko Sovyetler Birliği’nde benzer bir girişimde bulunuyordu. Bu ergenlik eğitimcisi çocuk için ailedeki eğitimin önemini görmüştü. 1930 yılına doğru anababaların eğitimi yararına bir kampanya başlattı. “Anababalara Öğütler” adıyla bir seri radyo konuşması, sonra “Anababaların Kitabı” adıyla yayınlanan bir kitap, Paris Anababalar Okuluyla aynı anda canlanan görüşten pek az farklı bir görüşle aile psikolojisi ve eğitiminin uygulamalarını oluşturdular.

Makarenko kurumsal düzeyde Devleti böyle bir öğretim yararına harekete geçirdi. Bu iş okul personeline verildi. Anababalar okul çevresinde komiteler halinde gruplandılar ve ilkokul öğretmenleri çocuk eğitimi konusunda konuşmalar ve tartışmalar düzenlediler. Bir süre sonra büyük kent merkezlerinde birçok Anababalar Üniversitesi kuruldu.

Öğretim kadrolarının bu amaçla kullanılması, çocuğun çalışması öğretmenlerle anababalar arasında bir ilişki noktası olduğundan, bu eylemi esas olarak okulsal bir uğraşı yapmak içindir. Bununla birlikte aile yaşamının ve disiplininin düzenlenmesi de ele alındı.

Biz aynı rejimin diğer Doğu Avrupa ülkelerinde özellikle Çekoslovakya’da da mevcut olduğunu sanıyoruz. Bununla birlikte bu ülkeler

* Conseils de guidance matrimoniale

arasından ikisi aşağı yukarı on yıldan beri Paris'le ilişki kurdular ve özgün bir rejim kurmuş görünüyorlar.

Polonya'da bir Anababalar Okulu 1955 te Varşova'da kuruldu. Ülkenin diğer birçok kentinde çok yaygın Halk Üniversiteleri bu örneği izlediler.

Yugoslavya'da anababaların eğitimi son savaştan bu yana "Gençlik Dostları" Hareketi'nin * girişimiyle geniş bir biçimde yayıldı. Bu hareket her Devlette bir Birlik tarafından kurulan yerel Komiteler yoluyla kentlerde ve kırsal bölgelerde, ve bir Federasyon aracılığıyla ülkenin tümünde yayıldı. Yugoslav sosyalizminden esinlenen özyönetim ilkesini izleyen bu hareketler gençler yararına değişik kuruluşlar oluşturmaktadırlar: tatil köyleri, boş zamanları değerlendirme merkezleri, dispanserler, bakımevleri vb. Ayrıca, İşçi Üniversiteleriyle ilişki kurarak konferanslar, grup tartışmaları, yayınlar vb. yoluyla bir ana babalar eğitimi düzenlemektedirler.

* *

Bu makalenin yazılmasından bu yana, anababaların eğitimi daha uluslararası bir nitelik kazandı. Paris Anababalar Okulu, diğer kıtalarda özellikle Latin Amerika'da, Arjantin'de, Uruguay'da, Brezilya'da, Venezüella'da, vb. kurulan Okullar'la ilişki kurdu. Öte yandan, Afrika'nın gelişmekte olan ülkeleri, geleneksel statülerini yeni yaşam koşullarına, endüstrileşmenin, kentleşmenin ve genç kuşakların artan okullaşmasının sorunlarına uydurmaları için ailelere yardım etme gereksinmesini kesin bir biçimde duydular.

Hem bu denli yayılmış deneyleri eşgüdümlemek, hem de hızlı değişim içindeki ülkelerde yeni anababalar okulları kurmak için, Paris Anababalar Okulu bu iki noktayı dikkate alarak 1964 nisanında bir Anababalar Okulları Uluslararası Federasyonu** kurmaya girişti. Bu federasyonun yeri geçici olarak Sevr'de Uluslararası Eğitim Araştırmaları Merkezi oldu. Okul'un büroları bugün Paris Anababalar Okulu Merkezinde bulunuyor. Bu girişime katılma önemli ve hızlı olmaktadır. 1965 nisanında bütün kıtalara yayılmış 36 değişik ülkedeki kuruluşlar Federasyona katıldılar.

1965 mayısında, Belçika kral ve kraliçesinin koruması altında, Brükseldeki Federasyon tarafından , 41 ulusun temsilcilerinin hızla değişen bir dünyada aile ilişkilerinin ve eğitiminin değişimleri ve güç-

* Mouvement des "Amis de la Jeunesse"

** Fédération internationale des Ecoles de Parents

lükleri konusunda iletişimlerde buldukları uluslararası bir konferans düzenlendi. 1966 da, uluslararası bir kollokyumla birlikte Federasyon Genel Oturumu, Başkan Burgiba'nın koruması altında Tunus'ta yapıldı.

Sadece çeşitli ülkelere yayılmış kuruluşlar arasında düzenli bir haberleşme sağlamakla kalmayan, Unesco'nun okul-sonrası eğitim bölümüyle de sıkı ilişki içinde olan bu Federasyon, anababaların eğitimini, bilimsel ve teknik ilerlemelerin hızlığına bağlı bir zorunluluk olarak ortaya çıkan sürekli eğitimin temel bir dalı olarak yerleştirmeye çaba harcamaktadır. Sürekli eğitim, kültürel düzeyde insana bilgilerin yenilenmesine uymayı sağlamakta; anababaların eğitimi, yaşamın, okul ve aile ilişkilerinin, yeni ahlâki ve felsefi değerlerin koşullarına uymaya yardım etmektedir. Federasyon bu uyumu, halklar arasındaki ilişkilerin ve alışverişlerin çoğalmasına uygun düşen gerçekten uluslararası bir düşünüşün gelişimine doğru yöneltmeyi dilemektedir.

A. ISAMBERT